

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1087883/4

בבית הדין הרבני האזורי חיפה

לפני כבוד הדיינים:

הרב דניאל אדרי – אב"ד, הרב בן ציון הכהן רבין, הרב אלעד עלי

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ט')

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רחל ממן)

הנדון: כתובה שנכתב בה סכום שהוא התאריך הלועזי של החתונה

פסק דין

הצדדים נישאו זה לזה כדמו"י בתאריך י"ט בטבת תשנ"ט (7.1.99) ומנישואים אלו נולדו להם שלושה ילדים קטינים.

הנתבע עזב את דירת הצדדים באוקטובר 2014 ובתאריך ח' בתמוז תשע"ו (14.7.16) הגיש תביעת גירושין.

בתאריך כ' בטבת תשע"ז (18.1.17) הגישה האישה תביעת כתובה. הסך הכתוב בכתובה הוא 711,999 ש"ח.

הצדדים התגרשו בתאריך ט"ז בשבט תשע"ז (12.2.17) לאחר שהאישה הסכימה לגירושין, בכפוף לדיון בתביעת כתובה לאחר סידור הגט.

לדברי האישה במשך שנות הנישואין תמכה בבעלה ועזרה לו, נשארה בבית בהחלטה משותפת כדי לגדל את הילדים בעוד שהנתבע התעלם ממנה והפנה לה כתף קרה.

הנתבע עזב את דירת המגורים המשותפת בהחלטה שקיבל לכדו ולמרות התנגדותה של התובעת שהפצירה בו להישאר או לפחות לגור ביחידת הדיור כדי לנסות לבחון את הפרידה. לדברי התובעת הסיבה לעזיבת דירת המגורים היא מערכת יחסים שניהל הנתבע עם אישה אחרת ולדבריה מקשר זה אף נולד לו ילד מחוץ לנישואין.

עוד טענה שהנתבע ניצל את מצבו הנפשי של הקטין, [י'], הסית אותו כנגד אמו ושכנע אותו לעזוב עמו וזאת בניגוד לרצונה. הגדיל הנתבע לעשות, ניצל ויכוח שאירע בין התובעת לבת הצדדים [ר'] ועודד את האחרונה למרוד באמה לעבור אליו. מדובר במהלך הרסני שפגע בראש ובראשונה בקטינה שנשרה מהלימודים התנתקה מחבריה וחברה לקבוצת ילדים בסיכון.

כיום הקטינה מנצלת את הקרע בין הצדדים ועוברת מאחד לשני לפי הנוחות שלה.

סוף דבר לדברי האישה ובאת כוחה, הנתבע גרם לפירוד בין הצדדים, עזב את דירת הצדדים ועבר להתגורר עם המאהבת וברוך הרס כל חלקה טובה במשפחה. הנתבעת בלית ברירה הסכימה לגירושין ומשכך הנתבעת זכאית לכתובתה עיקר ותוספת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לטענת הבעל במשך שנות הנישואין סבל מהתנהגות רודנית ושתלטנית של אשתו שפגעה בו והשפילה אותו. השיא היה כאשר הבן [י'] סבל, 'התפרק' ואיבד את החשק לחיות, עבר ממסגרת חינוכית אחת לשנייה ובבית גברו החיכוכים בין הילדים לבין אמם, ובעקבות זאת בין הקטין [י'] לבין אחותו, והאב, לדבריו, נאלץ לגשר בין הצדדים עד אשר האם מאסה במצב שיצרה ובקשה שהאב יעזוב עם הקטין את הבית המשותף והאב כך עשה.

ההליכים המשפטיים בענייני הרכוש הילדים והמזונות התנהלו בבית המשפט, ובית הדין רק רואה לנכון לציין בהקשר חיוב הכתובה, שבחוות דעת האקטואר הבעל חויב להעביר לאישה סך של 20,347 ש"ח.

בבית הדין כאמור התנהלו התביעות לגירושין ולכתובה.

בתאריך ט"ז בשבט תשע"ז (12.2.17) כאשר זומנו הצדדים לדיון בסידור הגט, הסכימו הצדדים לבדיקת פולליגרף לבירור השאלות בכל העניינים העומדים על הפרק.

הצדדים הגישו לבית הדין שאלות לבדיקת פולליגרף, בית הדין עבר על השאלות ונתן החלטה בעניין.

הצדדים נבדקו בפולליגרף.

בבדיקה נמצא שהאישה דוברת אמת במה שטענה שלא היא יזמה את עזיבת הבעל את הבית, וכן שלא בגדה בבעלה במהלך חיי הנישואין.

לעומת זאת האיש נמצא דובר שקר במה שאמר שהאישה אמרה לו לעזוב את הבית, אך נמצא דובר אמת במה שאמר שלא קיים יחסי מין עם אישה אחרת ושאינו לו ילד מחוץ לנישואין.

בדיון שנערך בין הצדדים ביום כ' בסיון תשע"ז (14.6.17) בעניין בדיקת הפולליגרף נחקר מר מרדכי גזית שערך את בדיקת הפולליגרף לצדדים. באת כוח האיש טענה ששאלת בית הדין האם האישה אמרה לאיש קח את הבן שלך וצא מהבית שלי לא נשאלה על ידי החוקר ובכך הכשיל את הבדיקה.

החוקר חזר על ההסבר שנתן בגוף החקירה שהאישה טענה שיתכן והמשפט נאמר ברגע של סערת רגשות ולכן אין היא יכולה להכחיש את הדבר ולכן התמקד בשאלה האם היא יזמה את עזיבתו של הבעל את הבית.

כמו כן נטען שניסוח השאלה שהשמיט את המילה "שלך" מהשאלה שנשאל הבעל: "האם [א'] אמרה קח את הבן וצא מהבית" בלבד, ולכן נמצא דובר שקר.

מר גזית עמד על דבריו שההבדל ניסוח השאלה לא משנה את תוצאותיה, וחזר וטען שהבדיקה משקפת את האמת ולא נפל בה רכב.

בנוסף נחקר מר גזית על הבדל בתוצאות הבדיקה בין הבדיקה שנערכה במכון שלו לבין בדיקה שנערכה במכון אחר מטעמו של הבעל ללא אישור בית הדין. הבודק הסביר שהבדיקה מסתמכת גם על שיחה מקדימה עם הנבדק וגם על מסמכים שהוגשו למכון וכאשר מדובר על צד אחד שמגיע למכון לבד מטבע הדברים לא כל החומר נמצא לפני הבודק והדבר יכול לגרום לטעות.

בית הדין רואה לנכון להעיר למרות שסכום הכתובה עומד על 711,999 ש"ח, באת כוח האישה אמרה בדיון בבית הדין בתאריך י"ד בכסלו תשע"ז 14.12.16 (שורה 11 לפרוטוקול) שהסכום הוא 180,000 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בדיון שנערך בתאריך כ' בסיון תשע"ז (14.6.17) האישה נשאלה על כך (שורות 356-361 לפרוטוקול):

ש. בדיון הראשון בבית הדין מה 14/12 אמרה ב"כ כי הכתובה הינה 180,000 ש"ח.

ת. אני אמרתי, אני לא זוכרת בדיוק.

באת כוח האישה: היא אמרה את זה בטעות.

בית הדין: מה שכתוב בשטר אני מקבלת.

ש. אני מראה שלא הייתה כוונה לסך זה מצד הבעל וגם מצד האישה.

ת. לאחי נרשם מיליון ש"ח.

לבית הדין נראה שבאמירה שסכום הכתובה הוא 180,000 ש"ח לא הייתה כאן מחילה על הכתובה או תביעה בסך מופחת אלא אמירה בטעות הנובעת מחוסר ידיעה או חוסר זיכרון של סכום הכתובה, ובפרט שהדבר נאמר על ידי באת כוח התובעת ולא על ידי התובעת עצמה.

עם זאת האמת חייבת להיאמר שבאת כוח האישה גילתה חוסר אחריות בהתנהלותה. על באת כוח האישה להקפיד לבדוק לפני תביעת הכתובה מהו סכום הכתובה שתובעים ולצרף לכתב התביעה של הכתובה את הכתובה עצמה, במקרה דנן הדבר לא נעשה, לאורך כל כתב התביעה סכום הכתובה שנבצע לא נכתב והכתובה לא צורפה והדבר מהווה לא פחות מרשלנות ובפרט שבדיון עצמו באת הכוח טעתה והטעתה את בית הדין ועלולה הייתה לגרום נזק לאישה.

בבואנו לדון בחיוב הכתובה עומדות לפני בית הדין שתי שאלות:

1. האם האישה זכאית לכתובה.

2. מה גובה סכום הכתובה שיש לחייב.

בשאלת זכאות האישה לכתובה בית הדין למעשה נדרש להכריע בוויכוח בין האישה לאישה בשאלה מי הגורם לעזיבת הבעל את הבית ולפתיחת תביעת הגירושין. ההכרעה בשאלה היא סבוכה, היות ומדובר באירוע שהתרחש כשנה וחצי לפני הגשת כתב התביעה ולשני הצדדים אין למעשה ראיות חותכות בדבר ההתנהגות וההתנהלות של הצד שכנגד במשך חיי הנישואין בכלל ועובר לניתוק הקשר בפרט.

עם זאת כאשר מתבוננים בטענות הצדדים ניתן לראות שאין הכחשה ממשית לגבי התנהלות הצדדים לאורך חיי הנישואין וכעולה מהטענות בעל פה ובכתב וגם מההתרשמות לאורך הדיונים.

הרושם העולה הוא שמדובר בשני אנשים בעלי אופי שונה לחלוטין. מצד אחד, האישה שהיא דעתנית ואסרטיבית, התנהגות שפורשה על ידי הבעל כאילו האישה היא שתלטנית ורודנית ובעלת התנהגות המשפילה את הסובבים.

ומהצד השני הבעל שהוא סגור מופנם ונראה כאדיש, התנהגות שפורשה על ידי האישה כאילו הבעל הוא פסיבי, קר, לא משתף, אדיש ומתנכר.

כפי הנראה, יתכן וההבדלים האמורים יצרו חיכוך מתמיד בין הצדדים וכאשר התא המשפחתי נקלע למצוקה בעקבות התנהלות הבן, וההרגשה של הבעל מצד אחד ש"הרודנות" של האם פוגעת לא רק בו אלא גם בבן, ומהצד השני ההרגשה של האם שהאב "האדיש" מאפשר לבן לחיות ללא גבולות, עלו הנישואין על שרטון כאשר כל אחד מאשים את השני ומתבצר בעמדתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

השאלה האם נאמר לאב לעזוב את הבית, שאלה שנשתברו עליה קולמוסים בכתבי הטענות, הופכת במקרה דנן לשאלה משנית. יתכן והדבר נאמר בניסוח כזה או אחר ויתכן ונאמר בעידנא דריתחא ויתכן ולא נאמר אבל זאת הייתה ההרגשה של האב.

מה עוד כפי שעולה מבדיקת הפוליגרף האישה לא גרמה לסילוק הבעל מהבית, ומדברי הבעל עולה שהאישה לא אמרה את הדברים בצורה שטען בדיון ובסכומים.

יתכן והיום אף האישה מוכנה להודות בחצי פה, שלאב לא הייתה מאהבת ובטח לא בן מחוץ לנישואין. נשאר לנו לתהות אם כן על מה ולמה עוזב האישה עם בנו את בית הצדדים ועובר לגור בדירה שכורה עם הוצאות כספיות שגדלות מחד גיסא ועם תנאים פחות טובים ונוחים מאידך גיסא, וכנראה התשובה טמונה במה שנאמר לעיל, התנהלות הצדדים גם אם לא נבעה מרוע או מרצון לפגוע לפחות לא בהתחלת התהליך הובילה אותם למקום בו אין הם יכולים לגור בכפיפה אחת.

לבית הדין ברור שאם הצדדים היו משכילים לפנות ליעוץ לפני שהיחסים עלו על שרטון היה סיכוי טוב שהבעיה הייתה נפתרת והצדדים היו חוזרים לחיות חי משפחה תקינים.

נראה שתוסר ההבנה של האישה, שלא ראתה ולא השכילה להבין את הרגשותיו של הבעל ועד כמה התנהגותה פוגעת בו וממלא לא הבינה מדוע הוא עוזב את הבית הביאה אותה לטענה שלאב יש מאהבת.

אין באמור בכדי להצדיק את מעשיה של האישה, אין ספק שהאמירה לא הייתה צריכה להיאמר בטח לא בביטחון בו היא נאמרה, (בכתב הטענות נכתב שהם יודעים את שמה של האישה ...) ובצורה בה האמירה פוגעת בבעל, בקשר של שני ההורים עם הילדים ובילדים עצמם, אלא רק להסביר שהצדדים כנראה לא היו מודעים להתנהגות שלהם, לאופן בה היא מפורשת על ידי הצד השני ועד כמה היא פוגעת בו ובילדים.

לפי האמור נראה שבמקרה כזה שאין ראייה ברורה שהאישה היא זו שאחראית על הקרע בחיי הנישואין, האישה זכאית לכתובתה, ועיין בעניין זה בתשובת הרשב"ץ חלק ב סימן רצ"ב שדן בתקנות הקהילות וכתב בתקנה ג' שם שמעיקר הדין ללא התקנה אם כתב תוספת מעצמו והיו הגירושין ברשות שניהם גובה הכול.

ועיין עוד פד"ר חלק ח (עמודים 325-323) ובעטרת דבורה (חלק א סימן לו).

סכום הכתובה.

בכתובה נכתב סך של 711,999 ש"ח. סכום זה מרמז לתאריך הנישואין הלועזי של בני הזוג, 7.1.1999.

נראה שבנסיבות דידן כפי שיוסבר בהמשך סכום זה ודאי שלא נכתב לשם תשלומים.

דין זה דומה לדין כתובה שנכתב בה סך של 555,555 ש"ח שכתבו הפוסקים שנכתב כנגד עין הרע וכו' ואין בו בכדי לחייב את הבעל.

עיין בדין זה בתחומין כרך י"ח י"ט וע"ע בדברי הגר"ש דיכובסקי בתיק מספר 1-24-1687 ובשו"ת לב שומע חלק א סימן א ועיין עוד מה שכתב הרכב זה בפד"ר 887640/1.

וע"ע בתיק מספר 3222 מיום ז' אדר ב שנת תש"ס דן ביה"ד הגדול ברכב ש להגרי"מ לאו אב"ד, הגר"ש דיכובסקי והגר"ד נדב בכתובה בסכום 555,555 ש"ח.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נראה שגם אם נאמר שבסך 555,555 ש"ח אינו מהווה עילה לביטול הכתובה היות והדבר מקובל וניתן לומר שהבעל היה מוכן לכתוב סכום בערך דומה וכתב את הסכום כנגד עין הרע, מכל מקום בנידון דידן תרתי לגריעותא גם נכתב סכום שאין ספק שהוא סימלי גם נכתב סכום גבוה מאוד. אפילו אם נאמר שהסכום אינו מופרז ודמיוני והוא עדיין בגבול תקנת הרבנות הראשי שתקנה עד מיליון ש"ח, מכל מקום גם לדברי האישה מדובר בסכום שהיה בזמן כתיבתו גבוה מאוד ורחוק מיכולתו של הבעל שלא היה לו בכלל כסף.

עיין פרוטוקול הדיון מתאריך 14.6.17 שורות 348-355 שהאישה עצמה אמרה בבית הדין שלאיש לא היה כסף רכוש או חסכונות בזמן הנישואין.

גם היום לדברי האישה, בכתב הסיכומים, כדי לשלם את סכום הכתובה על האיש להעביר את כל חלקו בדירת המגורים המשותפת וצריך להוסיף עוד סך של 150,000 ש"ח מה שמשאיר את האיש ללא קורת גג וללא אפשרות לרכוש דירה בטווח הזמן הקרוב שלא לומר שבכלל לא, כך שהאיש למעשה לא יוכל לשקם את חייו מבחינה כלכלית ובטח שלא לפתוח פרק שני.

וגם אם נאמר שכל אחת מהסיבות אינה יכולה להפחית את סכום הכתובה נראה שבנסיבות דידן ובפרט לאמור לעיל בעצם זכאות האישה לכתובה בית הדין רואה לנכון לקבוע סכום של כתובה נמוך יותר כמקובל במקרים דומים וכפי שכתב הגר"ש דיכובסקי בנסיבות דומות של 120,000 ש"ח. ובפרט שלפי חו"ד אקטואר האיש מעביר לאישה עוד סך של כ-20,000 ש"ח.

אין להסיק מכאן שזו דעתו של בית הדין בעניין קביעת סך הכתובה ובכל מקרה צריך לדון לגופו של עניין.

בהערת אגב בית הדין רואה לנכון להעיר שאין ספק שמסדר הקידושין שהסכים לרשום סכום מעין זה בכתובה לא היה מודע לתאריך הלועזי ולקשר בין התאריך לסכום הכתובה ואם היה יודע היה מסרב בכל תוקף למעשה מעין זה, שאינו אלא מעשה ליצנות.

לאור האמור

על האיש להעביר לאישה סך של 120,000 ש"ח וזאת בנוסף לסכום האמור בחוות דעת האקטואר.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים

ניתן ביום י"ט בטבת התשע"ט (27/12/2018).

הרב דניאל אדרי – אב"ד, הרב בן ציון הכהן רבין, הרב אלעד עלי

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה